

KRISI INDUSTRIALAREN GORA-BEHERAK

Ramon Irazu: "Eskualdearen etorkizuna industria garapenaren baitan dago"

Gure herrietako egoera ekonomikoari buruz argibideren batzuen bila jo dugu Ramon Irazu Garmendiarengana. Asteasuarra da jaiotzez, Andoainen bizi da gaur egun, eta ELA sindikatuko eskualdeko idazkaria da. Oro har, eskualdea eta Euskal Herria osoa jasaten ari den egoeraz argi eta gordin hitz egin digu, baita erakunde publikoek daukaten erantzukizunaz eta betebeharretaz ere. Sindikatuak, bestalde, ez dira azkenengo hamarkada hauetan historiako garairik oparocnak bizitzen ari, hala ere, langileen interesen defentsan ezinbestekoak direla uste du Ramon Irazuk.

Ramon Irazu ELAko kidea da

Gure herrien iharduera ekonomikoaren %75a industria da, batez besteko Gipuzkoakoa baino altuagoa. 1991-1993 urteetako krisi industrialak bete-betean hartu zuen eskualdea, eta langabezia portzentaiaren iguera handia izan du ondorioz nabarieratu.

Orain dela urte hauetako lantegi handiek, eskualdeko enpresa txikiak mantentzeko eta zuzperitzeko zeukaten eragina galdu dute: Laborde, Sacem, Oriako paperfabrika, Sapa eta abar. Lantegi handien berregituraketak, lantegi txiki eta ertainen sorrera eragin zuen orain dela urte batzuk; hau da, enpresak espezializatu egin ziren, lantegi handien hornitzaile bihurtuz. Horrek aldi berean, enpresa txikien arteko berebiziko kompetentzia eragin zuen. Euskal Herria osoak bizi izan duen prozesuaren parekoa izan da deskribatutakoa.

Inguru honek ordea, izan du bestelako krisi bereziagorik: papergintza arloko krisia, hain zuzen ere. Tolasatik hasi eta Andoainera bitartean paper lantegi garantzitsuak izan dira, eta aldi berean makina-erraminta lantegi txiki askoren sonera eragin zuten gara batean. Europako mugak ireki zirenez getoztik, ordea, paper merkea eta ona sartzen hasi zen, eta paper lantegiek ezin izan diote kompetentzian aurre egin, besteak beste, behar-beharrezkoa zuten espezializazioa burutu ez dutelako. Ramonen ustez, inguruan gelditzen diren hiru palau paperfabrikek ez dute aurrekoek baino etorkizun hobea izango, eta Gipuzkoa osoan hiruzpalau lan-

tegi baino ez dira geratuko. Bestalde, makina-erraminta lantegi askok, beste produktua baita beste bezero batzuk bilatu behar izan dituzte, papergintzaren krisiaren ondorioz.

Baserria babesleku

Eskualdeak izan du eta oraindik badu ere langileak krisi industrialetik babestu dituen baliabidea: baserria, alegia. Lantegietara joandako baserri-tar asko itzuli dira jaiotetxera, eta nola edo hala, moldatu dira, langabezia egon arren, aurrea egiteko. Hala ere, industriaren zuzperitzean dago, Irazuren ustez, eskualdearen etorkizuna.

Aldi bateko gorakadaren ondoren, beherakada berriro

Orain dela urtebete inguru hasi ziren adituak ekonomia berpizten hasia zela esaten; gaur egun aditu berberak, berriro ere geraldia dagoela eta beherantz egiten ari garela diote. "Nork eragiten dugu, bada, gorakadak, eta beherakadak?", galdetu digu guk. Euskal Herriari dagokionez, Estatuak zehazten duen politika ekonomikoaren baitan dagoela esan digu ELAko kideak. Azkenengo urteetan, gainera, politika ekonomikoak inbertsio industrialari baino gehiago, espezializazio finantziarioa eragin omen da: Espainian, dirua inon baino garestiago, eta prezio fiskala inon baino txikiagoa: "Negozio azkarrak egiteko dirudunen partidularia".

Euskal Herriko politika ekonomikoari dagokionez, zera kontatu digu Irazuk: Eusko Jaurlaritzak apenak dauka eskumenik politika ekonomiko egokia zuzentzeko, "eta datuzkanak ez ditu erabiltzen-zehaztu digu- INEM, Enplegu Institutua, adibidez, ezinbesteko tresna da, baina gure agintariek Madrilen eskumenari ematen ez dietela esaterik mugatzen dira". Bestalde, inon baino iruzur fiskal handiago dago gure artean, eta Irazuren esanetan, Eusko Jaurlaritzak ezer gutxi egiten du arazoari irtenbideren bat emateko.

Sindikatuak

"Sindikatuak ez daude lanpostuak sortzeko adierazi digu ELAko idazkariak lehenengo eta behin- langileen lan baldintzak defendatzen eta hobetzen eta behar den tokian prezioa egiten saiatzeko gara gu". Europak ongi zate gizarte erakitzeko historikoki izan duen tradizioi muzin egin diote agintariek, eta iparramerikar ereduari jarraituz, mende hasierako liberalismo gordinen murgilduta gaudela uste du Irazuk. Egoera horretan sindikatuen zeregina asko zailtzen da: batetik, langabezia handiak -Espainiakoa Europako altuena izanarik, %20-25a- eta bestetik, behin-behineko enplegu tasa altuak (%35a-erabat eragozten dute sindikatuen lana, besteak beste, soldatipeko langileak gero eta gutxiago direlako, eta bestetik, lanean dauden asko, horren egoera kaskarretan egonda, ez dire

lako sindikatuetara bide eta hainbat era hainbat aldarrikapen egitera auzartzen.

"Sindikatu abertzale eta ez abertzaleen arteko haustura erabatekoa da"

Euskal Herrian badugu, gainera, beste lako zailtasunik: sindikatuak langileen interesak defendatzeko garaian, ez dira bat etortzen: "Matla politikoan autonomiak onartu dira; baina ez ordea lan munduan", dio Irazuk.

Ramon Irazuren ustez, erakunde txikiak nahiz handiek guztiek badute nolabaiteko erantzukizuna politika ekonomikoan zehazterakoan. Udak gehienak zerbitzu asko eta asko pribatizatzeke duten joeraren aurkakoa da, esate baterako. Publikoaren eta ezkerreko ideien euskari izan diren ideologiak gainbeheran daude, nonbait. Gazteen ideia eta hitz askok ikat-

Billabonako paper fabrika

natu egiten dutela aitortu digu: "Agintari eskuindarrak baino atzerabotagoak iruditzen zatekit enpresa zientzia fakultateko ikasle asko, adibidez, sindikatuei buruz hitz egiten dutenean". Hala ere, euskaldun jende askorengan daukan itxaropen apurra ere ez digu ezkutatu.

Gure gizartearen gainbeheran dagoela uste du, ia sei urtez ELAko eskualdeko idazkaria den Irazuk: "Enpleguaren arazoari intsebidereen bat bilatzea izan beharke litzateke politika rien lehenengo beharua -dio-, eta ez miraririk itxaronez: politika egokia eginez, batziki". ■

URTEA 1991		ADUNA	ANDOAIN	ASTEASU	BILLABONA	LARRAUL	ZIZURKIL
BIZTANLERIA	GUZTIRA	296	15.265	1.205	5.630	143	2.711
	≤ 19 urte	70	4.433	311	1.522	26	814
	20 - 64 urte	168	9.377	748	3.287	87	1.626
	≥ 65 urte	58	1.455	146	551	30	271
MIGRAZIO MUGIMENDUA	Inmigrazioa	—	41	—	16	—	4
	Emigrazioa	—	131	—	26	—	4
16 URTEK GORAKO BIZTANLERIA, IHARDUERAREN ARABERA	GUZTIRA	237	12.061	975	4.199	122	2.096
	AKTIBOAK	103	6.362	544	2.241	70	1.128
	LANDUNAK	91	5.047	463	1.882	68	930
	Nekazaritza	9	71	70	49	30	62
	Industria	36	2.561	144	924	14	399
	Eraikuntza	7	463	49	170	10	96
	Zerbitzuak	39	1.952	200	739	14	373
	LANGABEAK	12	1.315	81	359	2	198
	Lan Egindakoak	11	671	33	207	2	112
	1. enplegu bila	1	644	48	152	—	86
EZAKTIBOAK	134	5.699	431	1.958	52	968	

ITURRIA: Euskal Estatistika-Erakunde (EUSTAT)